Péče o válečné poškozence.

(Podává odb. r. Dr. Vojtěch Elsnic.)

K uplatnění nároku na důchod je třeba přihlášky.

Nařikaným rozhodnutím ze dne 28. července 1927, č. j. 22485-V/1a-27, neshledalo ministerstvo sociální péče důvodu, aby na podanou stížnost měnilo rozhodnutí zemského úřadu pro péči o válečné poškozence v Praze ze dne 13. listopadu 1926, č. j. 7150/26, kterým přihláška stěžovatelky o důchod vdovský a sirotčí po manželu 31. července 1924 zemřelém, podaná dne 13. ledna 1926 u zemského úřadu pro péči o válečné poškozence v Praze, byla jako opožděná odmítnuta.

O stížnosti podané do tohoto rozhodnutí uvážil nejvyšší správní soud:

Stěžovatelka nepopírá, že přihláška její o důchod vdovský a sirotčí podaná dne 13. ledna 1926 stala se po uplynutí roku od smrti jejího manžela a netvrdí ani dále, že by případ tento neměl býti posuzován dle předpisu §u 28. odst. 2., zákona o požitcích válečných poškozenců ze dne 20. února 1920, č. 142 Sb. z. a n., ve znění zákona ze dne 25. ledna 1922, č. 39 Sb. z. a n., jehož použil žalovaný úřad a podle kterého nárok na důchod dlužno uplatňovati ve lhůtě jednoho roku od události zakládající nárok na důchod, jinak nárok zaniká promlčením.

Stížnost opakuje jedinou námitku, kterou vznesla stěžovatelka v odvolání k ministerstvu, že opožděné uplatnění nároku nebylo zaviněno jí, nýbrž zemským úřadem pro péči o válečné poškozence, jenž vyplácel jí rentu po smrti jejího manžela, kterou pokládala mylně za důchod vdovský a sirotčí až do ledna 1926, kdy po zastavení další výplaty podala z opatrnosti přihlášku o důchod vdovský a sirotčí. Nabízejíc o těchto skutečnostech důkazy, spatřuje v tom, že žalovaný úřad tyto skutečnosti nevyřešil a ke skutečnostem těm nepřihlížel, vadnost řízení a nezákonnost.

Nejvyšší správní soud však neshledal výtky tyto odůvodněné.

Žalovaný úřad opřel svůj výrok o odmítnutí opožděné přihlášky o předpis §u 28. odst. 2., zákona o požitcích válečných poškozenců, který stanoví roční lhůtu k přihlášce se sankcí, že jinak nárok zaniká.

Tím jasně dal najevo žalovaný úřad, že nezbytnou podmínkou pro uplatňování nároku na důchod jest přihláška včasně podaná a že nestalo-li se tak, nezbývá než přihlášku jako opožděnou odmítnouti. Zamítnutím odvolání bylo ale také řečeno, že nedostatek včasné přihlášky nemůže býti odčiněn poukazem na omyl stěžovatelčin, že pokládala výplaty, které podle spisů dály se i po smrti manžela jejího z důvodu §u 11, odst. 2., citovaného zákona, za důchod vdovský a sirotčí.

Také nejvyšší správní soud námitku stěžovatelčinu pokládá se zřetelem na striktní předpis §u 28. odst. 2., za zřejmě nerozhodnou a nepotřebující vůbec nějakého šetření ve směru skutkovém.

Ani v tom, že úřad o námitce stěžovatelky výslovně nerozhodl, nespatřuje nejvyšší správní soud podstatné vady, když námitka ta jest zřejmě naprosto lichá. Námitky bez právní revelance může úřad přejíti mlčením.

Není proto výrok žalovaného úřadu ani vadným ani nezákonným.

Byla proto stížnost zamítnuta jako bezdůvodná.

(Nález N. S. S. ze dne 11. února 1929, č. j. 1052/28.)

Pováleční poškozenci. Lhůta k přihlášce počíná běžeti teprve od vyhlášení zákona č. 41/1922, t. j. od 16. února 1922.

Zemský úřad pro péči o válečné poškozence v Bratislavě výměrem ze dne 2. září 1925, č. j. 120284/II-1-75, sdělil stěžovateli, že o jeho opožděné přihlášce rozhodlo ministerstvo sociální péče v Praze výnosem ze dne 20. srpna 1925, č. j. 35889-V/1a-25, že nedocílivši souhlasu ministerstva

financí nepovoluje mu dodatečnou přihlášku k lékařské prohlídce, poněvadž nejsou splněny podmínky odst. 1.—3. §u 1 zákona č. 146/23 Sb. z. a n., a ježto snížení jeho výdělečné schopnosti není, jak z lékařského nálezu a posudku československé záložní nemocnice v Trnavě vidno, trvalé.

K dalšímu podání otce invalidy, došlému dne 6. října 1925 na ministerstvo sociální péče, vydalo ministerstvo rozhodnutí ze dne 8. srpna 1927, č. j. 20176/V/2-27, s tímto odůvodněním:

Zemským vojenským velitelstvím v Bratislavě byl stěžovatel dne 30. července 1921 propuštěn z branné moci (bez předchozí superarbitrace) jako duševně chorý. Choroba se vyvinula za činné služby vojenské v I. polovici r. 1921. O tomto invalidovi platí zákon č. 41 Sb. z. a n. ze dne 31. ledna 1922 a tím také ostatní zákony o péči o válečné poškozence a o lhůtě k podání přihlášek. Invalida hlásil se k sociálně-lékařské prohlídce dne 7. září 1922. Původní lhůta do 1 roku od propuštění z vojenské služby, t. j. do 30. července 1922, byla jím zmeškána, platí proto proň zákon č. 146 Sb. z. a n. z roku 1923, že mohl se přihlásiti do 31. prosince 1923. Pak ovšem podle tohoto zákona rozhodnutí závisí na ministerstvu financí, které však rozhodnutím ze dne 14. července 1925, č. j. 83839/I/2a, neprojevilo souhlasu, aby opožděná přihláška byla přijata. Nelze proto ministerstvu sociální péče v této věci již dále jednati.

Rozhoduje o stížnosti podané jak do rozhodnutí ministerstva sociální péče ze dne 8. srpna 1927, č. j. 20178/V-2-1927, tak i do rozhodnutí ministerstva financí ze dne 14. července 1925, č. j. 83839/I-2, a řídil se nejvyšší správní soud těmito úvahami:

Pokud stížnost směřuje proti rozhodnutí ministerstva financí ze dne 14. července 1925, č. j. 83839/I/2a, shledal ji nejvyšší správní soud nepřípustnou.

Citované právě prohlášení ministerstva financí, na které se odvolává rozhodnutí ministerstva sociální péče, je ve své podstatě úředním prohlášením vydaným po rozumu §u 2 zákona ze dne 4. července 1923, č. 146 Sb. z. a n., že nesouhlasí s povolením dodatečné přihlášky o důchod invalidní. Prohlášení takové není rozhodnutím proto, že spolupůsobení ministerstva financí v daném případě jest jen aktem meziúředním rázu interního, který nepůsobí o sobě na venek. Ve vztahu ke straně je v daném případě rozhodnutím jen výrok ministerstva sociální péče jako úřadu rozhodujícího po rozumu shora citovaného předpisu o nároku strany, který vázán je pro případ zamýšleného povolení dodatečné přihlášky na dohodu s ministerstvem financí. Zmíněným prohlášením ministerstva financí neřeší se konkretní poměr právní s účinkem právní moci vůči straně, z čehož se podává, že nelze v něm shledávati rozhodnutí po rozumu §u 2 zákona o správním soudu, i bylo proto stížnost podanou do tohoto prohlášení odmítnouti jako nepřípustnou

Dalším předmětem stížnosti jest rozhodnutí ministerstva sociální péče:

V tomto směru sluší se nejprve vypořádati s námitkou uvedenou v odvodním spise ministerstva sociální péče, že naříkané rozhodnutí ministerstva sociální péče ze dne 8. srpna 1927 je ve skutečnosti pouhým opakováním rozhodnutí dřívějšího ze dne 20. srpna 1925, takže stížnost dlužno prý odmítnouti jako opožděnou, pokud se týče nepřípustnou dle §u 18 zákona o správním soudu, ježto prý nevytýká stížnostních bodů proti napadenému rozhodnutí.

Se stanoviskem tímto nemůže se však nejvyšší správní soud ztotožniti.

Naříkané rozhodnutí ministerstva sociální péče ze dne 8. srpna 1927 není pouhým odkazem na dřívější rozhodnutí ze dne 20. srpna 1925, ježto ani se ho nedovolává ani neodkazuje na jeho důvody, nýbrž presentuje se jako nové samostatné rozhodnutí vybavené novými důvody třebas v konečném svém výsledku se srovnává s dřívějším.

Není proto po názoru nejvyššího správního soudu závady, aby bylo přikročeno k věcnému přezkoumání naříkaného rozhodnutí.

Stížnost napadá výrok žalovaného úřadu, že přihláška učiněná dne 7. září 1922 stala se opožděně. Namítá, že přihláška učiněná vojenským úřadem dne 7. září 1922, nemůže býti posuzována jako přihláška opožděná, pokud se týče dodatečná po rozumu zákona č. 146/23 Sb. z. a n.

V tomto směru vytýká, že běží o invalidu poválečného, na nějž nelze použíti ustanovení §u 2, č. 1 zákona č. 146/23 Sb. z. a n., nýbrž že měl žalovaný úřad říditi se předpisy §§ 28, odst. 1. a 2., a 29, odst. 3., vládního nařízení č. 363/22 Sb. z. a n.

Žalovaný úřad opřel svůj výrok o zákon ze dne 31. ledna 1922, č. 41 Sb. z. a n., jímž se upravuje péče o invalidní vojíny ze stavu mužstva po světové válce, a o pozůstalé po nich.

Podle §u 1 cit. zák. vztahuje se zákon tento na vojíny, kteří stavše se **po 28. únoru 1921** invalidními následkem služby vojenské, byli z činné služby vojenské propuštěni.

Podle §u 4 cit. zákona spadají sem i případy, kdy událost nárok zakládající povstala před účinností tohoto zákona (16. února 1922), ale po 28. únoru 1921.

V daném případě není na sporu, že stěžovatel byl dne 30. července 1921 propuštěn z činné služby vojenské jako choromyslný.

Z toho plyne, že konkrétní případ sluší podříditi shora citovanému zákonu č. 41/22 Sb. z. a n., s kteréhož stanoviska vychází také žalovaný úřad.

Důsledkem toho vztahovati dlužno naň obdobně dle §u 2 cit. zákona ustanovení zákona ze dne 8. dubna 1919, č. 199 Sb. z. a n., a §§ 1—39 a 42—44 zákona č. 142/20, pokud se týče č. 39/22 Sb. z. a n.

Žalovaný úřad použil obdoby v ten rozum, že pokládá roční lhůtu k přihlášce, kterou počítá od vzniku události nárok zakládající — v daném případě ode dne 30. července 1921 — za zmeškanou, maje patrně na zřeteli předpis 2. odstavce §u 28 zákona č. 142/20 Sb. z. a n., a posuzoval proto případ tento podle zákona ze dne 4. července 1923, č. 146 Sb. z. a n., o dodatečných přihláškách.

Tento právní úsudek žalovaného úřadu napadá stížnost jako nezákonný a to po názoru nejvyššího správního soudu právem.

Žalovaný úřad přehlíží, že zákon č. 41/22 Sb. z. a n., který tvoří zákonný podklad pro subsumpci tohoto případu, nabyl účinnosti dle §u 4 dnem vyhlášení, t. j. dnem 16. února 1922. Teprve od tohoto dne lze proto mluviti o možnosti vzniku nároků odvozovaných z tohoto zákona.

Je sice pravda, že sluší obdobně použíti předpisů zákona o požitcích válečných poškozenců, tedy také ustanovení §§ 28 a 29 zákona č. 142/20, resp. 39/22 Sb. z. a n. o lhůtě k přihláškám na důchod. Předpisů těch dlužno však použíti obdobně se zřetelem k právní situaci utvořené dalším zákonem č. 41/22 Sb. z. a n.

Na snadě pak je tu obdoba 1. odstavce §u 28, podle kterého nárok, jenž je dán již v době vyhlášení zákona, přihlásiti jest do roka od vyhlášení zákona. Dobou vyhlášení zákona nelze tu míniti den, kdy vyhlášen byl zákon č. 142/20 Sb. z. a n., tedy den 16. března 1920, nýbrž den, kdy nabyl účinnosti zákon č. 41/22 Sb. z. a n., tedy den 16. února 1922, od kterého teprve nejdříve mohl nárok na důchod býti podle posléz uvedeného zákona uplatňován. Pakli žalovaný úřad počítá roční lhůtu k přihlášce ode dne 30. července 1921 — kdy vůbec ještě zákon č. 41/22 Sb. z. a n. nebyl vydán — maje patrně na zřeteli předpis 2. odstavce §u 28 zákona č. 142/20 Sb. z. a n. normující případ, že vznikla událost nárok zakládající po vyhlášení zákona č. 142/20 Sb. z. a n., vyložil zákon zřejmě nesprávně, zapomínaje, že předpisu §u 28 lze užíti jen obdobně vzhledem k právní situaci založené zákonem č. 41/1922 Sb. z. a n. Kdyby právní názor žalovaným úřa-

dem zastávaný byl správným, dospělo by se k důsledkům, že by zákon č. 41/22 Sb. z. a n. neměl v mnohých případech praktického smyslu, zejména uváží-li se, že událost nárok zakládající může spadati již v dobu po 28. únoru 1921 a že by počítání roční lhůty od onoho okamžiku zkracovalo stranu v právu uplatňovati důchod v zákonné lhůtě roční, kterou lze rozumně počítati nejdříve ode dne, kdy jí mohl nárok ten vzejíti, t. j. ode dne účinnosti zákona č. 41/22 Sb. z. a n.

Aplikujeme-li výklady hořejší na konkretní případ, v němž událost nárok zakládající povstala sice po 28. únoru 1921, ale před účinností zákona č. 41/22, nelze předpis §u 28 zákona č. 142/20 Sb. z. a n. vykládati obdobně jinak, než že nárok „dán" byl tu již v době vyhlášení zákona č. 41/22 Sb. z. a n. a že tedy roční lhůtu k přihlášení důchodu sluší počítati dle §u 1 odstavce §u 28 teprve ode dne vyhlášení zákona č. 41/22 Sb. z. a n., t. j. ode dne 16. února 1922. Pak ale přihláška, která se, jak je nesporno, stala dne 7. září 1922, tedy ještě během roční lhůty, byla učiněna v zákonné lhůtě, nebyla zmeškána, z čehož plyne pak další nutný výsledek, že na případ tento nelze použíti, jak činí žalovaný úřad, předpisů zákona ze dne 4. července 1923, č. 146 Sb. z. a n., o dodatečných přihláškách. Ze všech těchto úvah dospěl nejvyšší správní soud k závěru, že výrok žalovaného úřadu spočívající na mylném výkladu zákonných předpisů je nezákonným, pročež nezbylo než naříkané rozhodnutí ministerstva sociální péče zrušiti dle §u 7. zákona o správním soudu, aniž bylo třeba obírati se dalšími námitkami stížnosti.

(Nález N. S. S. ze dne 13. března 1929, č. j. 5333/29.)

Sporná povaha poměru podsudního, zda je samostatným podnikatelem, či zaměstnancem pivovaru.

Výměrem zemského úřadu pro péči o válečné poškozence v Čechách ze dne 15. června 1927 č. j. 130.248/I-27 nebyl přiznán stěžovateli, podsudnímu na Smíchově, invalidní důchod od 1. ledna 1921.

Naříkaným rozhodnutím ze dne 22. září 1927, č. j. 27946/V-1a/27, zamítlo ministerstvo sociální péče jeho stížnost do výměru hořejšího a potvrdilo napadený výměr a to v podstatě z těchto důvodů:

Stěžovatel, povoláním výčepník, je ženat, byl uznán 70% neschopným výdělku. Součet hranice příjmové a případného důchodu činí podle zákona do dne 1. února 1922 — 5.660 Kč, od 1. února 1922 do 1. ledna 1924 — 9.120 Kč a od 1. ledna 1924 — 8.020 Kč.

Příjem stěžovatelův činil podle zjištění v roce 1920 — 10.000 Kč ročně, v roce 1921 — 14.000 Kč, v roce 1922 — 12.000 Kč, v roce 1923 — 12.500 Kč, v roce 1924 — 13.000 Kč a v roce 1925 — 14.000 Kč, tudíž překročil součet hranice a důchodu, resp. požitků a stěžovatel nemá od 1. ledna 1921 do 31. prosince 1926 nároku na důchod válečných poškozenců.

O stížnosti podané do tohoto rozhodnutí uvážil nejvyšší správní soud:

Stěžovatel brojí proti zjištění příjmů jeho za léta 1920 až 1925 jednak z toho důvodu, že výše skutečného jeho příjmu byla zjištěna vadně, jednak pak i proto, že žalovaný úřad vycházel z nesprávného předpokladu, že jedná se v tomto případě o příjem z činnosti hospodářsky samostatné, ač se prý jedná o činnost hospodářsky nesamostatnou.

Ve směru prvém neshledal nejvyšší správní soud námitku důvodnou, poněvadž zjištění výše příjmu jest opřeno o sdělení berní správy v Praze — na Smíchově, že stěžovateli byla předepsána daň za sporná léta z příjmů v rozhodnutí vytčených. Zpráva tohoto obsahu je dle konstantní judikatury nejvyššího správního soudu přimykající se k §u 2., lit. a), provádějícího nařízení ze dne 7. prosince 1922, čís. 363 Sb. z. a n., dostatečnou oporou pro zjištění výše příjmu a ja ktaké patrno z obsahu odvolání k ministerstvu, věděl stěžovatel, na základě čeho dospěl úřad ke svému zjištění.